



# DDB ÅRSBERETNING *2015*



# INDLEDNING

## *”Der er sket meget positivt i 2015”*

*- Bibliotekschef, DDB's tilfredshedsundersøgelse januar 2016*

Vi kigger tilbage på et 2015, hvor vi blandt andet gennem en god debat på vores strategidag i juni har fået den nødvendige retning for DDB-samarbejdet. Da vi efter årets afslutning sendte en tilfredshedsundersøgelse ud til landets bibliotekschefer, svarede 93 % ja til, at vi fokuserer på det rigtige og bekræftede, at vi sammen har fået sat kursen.

Det har allerede givet resultater, og ikke mindst sikret fundamentet for arbejdet i 2016. Den fælles hjemmesideløsning til de lokale biblioteker - DDB CMS - går i den rigtige retning. Forhandlingerne og indkøb af digitalt indhold giver stadig mere værdi for pengene. Og bibliotekernes samlede it-infrastruktur bliver udviklet mod at være mere effektiv og dynamisk - og dermed bedre gearet til at følge med borgernes skiftende forventninger.

En sund udvikling er dog ikke nok. Der er stadig meget at arbejde med - meget vi kan forbedre og gøre mere synligt for deltagerne i DDB-samarbejdet.

Vi ser frem til samarbejdet i 2016, hvor vores fortsatte fokus på konsolidering forhåbentligt bærer frugt og giver os mulighed for at tilbyde borgerne et endnu bedre og inspirerende digitalt bibliotekstilbud.

På vegne af DDB

*Glenn Leervad-Bjørn*  
Sekretariatschef



# DDB-SAMARBEJDET

## *- En fælles indsats for et velfungerende samarbejde*

Bibliotekernes aktive og engagerede deltagelse er afgørende for, at DDB kan skabe relevante løsninger. I 2015 har DDB derfor arbejdet på at synliggøre bibliotekernes mulighed for indflydelse, styrke kommunikationen og ikke mindst på at lytte til bibliotekernes ønsker.

Indsatsen sker også i forlængelse af tilbagemeldingerne på DDB's strategidag tilbage i november 2014, hvor bibliotekscheferne fremlagde et behov for øget gennemsigtighed og mulighed for indflydelse på DDB's retning og aktiviteter.

DDB vil fortsat styrke kommunikationen - eksempelvis i forhold til processer og leverancer. Information og gennemsigtighed skaber forudsætningerne for, at DDB fortsat kan være et velfungerende samarbejde med mulighed for at byde ind og deltage aktivt.

*”Vi oplever større lydhørhed og vilje til at informere og indhente input.  
Det er dejligt. Tak.”*

*Bibliotekschef, DDB's tilfredshedsundersøgelsen januar 2016*



## **BIBLIOTEKERNES ENGAGEMENT OG BIDRAG**

DDB's tilfredshedsundersøgelse for 2015 blandt bibliotekscheferne viser, at mange allerede deltager aktivt i DDB-samarbejdet: Ni ud af ti biblioteker har bidraget aktivt til samarbejdet - eksempelvis gennem hørings svar, projektansøgninger og udvikling af DDB CMS.

En del biblioteker har også stillet deres faglige ekspertise til rådighed for DDB ved at deltage i DDB's faglige organer og arbejdsgrupper, ligesom tre kommuner tilsammen har haft to årsværk indstationeret hos DDB i 2015.

Bibliotekscheferne er med til at fastlægge det overordnede fokus for DDB på vores strategidag, og på DDB's strategidag 2015 var der et klart ønske om fokus på konsolidering af kerneydelser. Konsolidering var derfor omdrejningspunktet for DDB's aktiviteter i 2. halvår af 2015.

Samlet er DDB-samarbejdet på rette vej, men der er stadig områder at arbejde videre med og blive bedre til.

*”Det ville være fint og konstruktivt, hvis DDB's konkrete resultater blev tydeliggjort”*

*Bibliotekschef, DDB's tilfredshedsundersøgelsen januar 2016*

*”Vi har svært ved at se, hvad kommunens økonomiske betaling på ca. kr. 280.000,- omsættes til.”*

*Bibliotekschef, DDB's tilfredshedsundersøgelsen januar 2016*



# DDB'S RESULTATER I 2015

## DIGITALT INDHOLD

DDB har igen i 2015 fokuseret på at sikre bibliotekerne bedre, mere aktuelt og billigere digitalt indhold. DDB og Kulturstyrelsen har blandt andet afdækket mulighederne for at digitalisere forlagenes bagkatalog, og DDB og eReolen har udviklet alternative forretningsmodeller for e-bogsområdet.

*”DDB udfører ting, som det enkelte bibliotek ikke selv magter.”*

*- Bibliotekschef, DDB's tilfredshedsundersøgelse januar 2016*

## NYE TIDER FOR E-BØGER OG NETLYDBØGER

I 2015 fik borgerne et forbedret bibliotekstilbud på e-bogsområdet. Det skyldes blandt andet, at DDB i tæt samarbejde med eReolen forud for året havde sikret, at samtlige danske forlag var repræsenteret på eReolen fra starten af 2015. Antallet af e-bogstitler blev mere end fordoblet (fra ca. 5.000 til 12.000)<sup>1</sup> fra 2014 til 2015 og borgerne tog godt imod de nye titler: I 2015 blev antallet af udlån på eReolen fordoblet, og antallet af unikke lånere steg markant.

I genforhandlingerne i 2015 lykkedes det desværre ikke at få alle forlag med i en ny aftale om e-bøger til eReolen. Mange af de større forlags titler vil derfor ikke være på eReolen i 2016, da syv af de største forlag med underforlag valgte at udtræde af samarbejdet med eReolen med udgangen af 2015.

Dog blev der også indgået nye ét-årige aftaler med over 245 danske forlag og en to-årig aftale med den største aktør på e-bogsområdet: Lindhardt og Ringhof. Borgerne vil derfor i 2016 have adgang til mindst 8.600 e-bogstitler og 4.100 netlydbogstitler. Som noget nyt betyder aftalerne, at borgerne får fri adgang til store dele af eReolens katalog, mens der fortsat er restriktioner på det nyeste og mest populære materiale.

<sup>1</sup> Alle forlag med lydbøger var i forvejen repræsenteret, så her var der blot tale om organisk vækst i titelantallet hen over året.



## ØVRIGT DIGITALT INDHOLD

I 2015 har DDB forhandlet 52 licensaftaler for bibliotekerne til en samlet værdi af 13,5 mio. kr. De 52 licensaftaler giver bibliotekerne mulighed for at tilbyde borgerne digitalt indhold - såsom populære tidsskrifter, opslagsværker og udenlandske aviser. Forhandlingerne af tekstlicenser er i 2015 sket på baggrund af DDB's indkøbspolitik. Politikken fastlægger bl.a. en nedre relevansgrænse for, hvornår DDB forhandler en licens for bibliotekerne. I praksis har det betydet, at DDB i 2015 har undladt at genforhandle 11 licenser fra 2014.

Udvalgte af de eksisterende aftaler blev justeret med nye vilkår - eksempelvis licensen Zinio, som giver adgang til populære udenlandske magasiner, og Infomedia. For Zinio betyder det, at der i 2016 vil være adgang til over 343 engelsksprogede tidsskrifter og magasiner mod 190 i 2015. Der er samtidig sikret en lavere pris for alle biblioteker på aftalen.

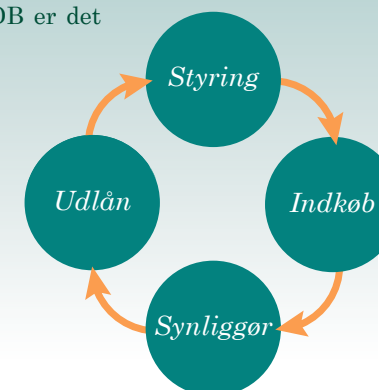
Aftalen med Infomedia er 3-årig med en prisstigning på 0 %.

DDB har også forhandlet nye licenser på plads. Det er eksempelvis Mango Languages, som tilbyder brugeren online sprogkurser i mere end 70 forskellige sprog.

### DIGITALT INDHOLD: FRA INDKØB TIL UDLÅN

Digitalt indhold har potentiale til at blive et centralt tilbud fra bibliotekerne til borger. Med DDB er det muligt for det lokale bibliotek at gøre tilbuddet mere omkostningseffektivt og relevant:

- DDB-systemet ERMS giver det lokale bibliotek overblik over egne licenser, herunder pris- og udlånsudvikling
- DDB's licensforhandlinger sparer bibliotekerne tid, sikrer gode aftaler og favorable priser
- DDB sikrer, at stadig flere af de digitale kilder er i bibliotekernes databrønd, sådan at borgerne kan søge dem frem via bibliotekernes hjemmeside





## **BIBLIOTEKSSTATISTIK: STØTTEVÆRKTØJ TIL LEDELSESBESLUTNINGER**

I slutningen af 2014 udrullede DDB licenshåndteringssystemet ERMS, som giver bibliotekerne overblik over egne licenser og herunder pris- og anvendelsesudvikling. I 2015 har DDB arbejdet med at ensarte forlagenes statistikker, så bibliotekerne kan få endnu mere gavn af systemet. I 2015 fik bibliotekerne for første gang statistik for det første halve år – frem for først ved årets afslutning.

I 2016 fortsætter arbejdet med et sikre mere og bedre statistik på området.

## **UDVIKLING AF BIBLIOTEKERNES NATIONALE IT-INFRASTRUKTUR**

DDB administrerer drift, vedligehold og løbende udvikling af den nationale biblioteks it-infrastruktur.

I 2015 er en række udviklingsopgaver for infrastrukturen gennemført. Det er blandt opgaver, som skal sikre, at bibliotekernes materialer på sigt kan blive mere synlige i Google, og små konkrete opgaver, som for eksempel gør det muligt at give brugerne hjælp til at søge i form af stavehjælp og forslag til ord. Derudover er der sat gang i en migrering af bibliotekarernes egen grænseflade – Netpunkt – til den fælles databrønd.

Ikke mindst er it-infrastrukturen blevet gjort klar til det nye Fælles Bibliotekssystem (FBS). Det har krævet specialudvikling til den eksisterende it-infrastruktur, så bibliotekernes mange fælles it-services kan tale sammen med det nye system.

Derudover har DDB prioriteret, hvilke nye kilder med særlige materialetyper (fx digitale tidsskrifter) der skal i den såkaldte databrønd, så det bliver muligt at søge dem frem for biblioteker og borgere. I 2015 betød det, at seks nye digitale kilder blev lagt i brønden og nu kan søges frem af borgerne direkte på bibliotekernes hjemmesider.

DDB har også i 2015 inddraget bibliotekerne i udformningen af den årlige udviklingsplan for infrastrukturen (Releaseplan for 2016). Releaseplanen for 2015 blev dog mødt af en række udfordringer på leverandørsiden, der så sig nødsaget til at prioritere anderledes. Det betød, at flere af releaseplanens projekter ikke blev gennemført. Derfor har releaseplanen for 2016 måttet tilpasses, så de uafsluttede opgaver fra 2015 nu bliver udført i 2016 og 2017.

DDB arbejder på at sikre, at de planlagte projekter for 2016 bliver gennemført.



## **IMPLEMENTERING AF DDB CMS - BIBLIOTEKERNES FÆLLES HJEMMESIDESYSTEM**

Ved årsskiftet 2015/2016 benyttede 62 biblioteker DDB CMS. Det betyder, at borgerne i 62 af landets kommuner møder en ensartet men lokalt tilpasset digital indgang til det lokale bibliotek.

DDB CMS er løbende blevet udviklet i 2015. Blandt andet blev det i 2015 muligt for det enkelte bibliotek at vælge den type af DDB CMS, som tilgodeser det lokale behov og mulighed for teknisk udvikling (de såkaldte hostingplaner). Systemet er også blevet optimeret, så det kan fungere i samspil med det Fælles BiblioteksSystem (FBS), der blev lanceret hos to kommuner i efteråret 2015.

Trods store fremskridt er DDB CMS stadig ikke helt der, hvor løsningen skal være. Der vil derfor fortsat blive arbejdet hårdt på at imødekomme bibliotekernes ønsker. Processerne skal også optimeres, så forbedringer kommer hurtigere ud til borgerne. I 2016 er en lang række forbedringer planlagt, som sætter ind både i forhold til design og funktionalitet.

*”CMS mangler stadig nogle væsentlige funktioner.”*

*- Bibliotekschef, DDB's tilfredshedsundersøgelse januar 2016*

DDB CMS skal leve op til bibliotekernes behov og ønsker. I 2015 nedsatte DDB derfor en gruppe af biblioteksrepræsentanter, som prioriterer mellem bibliotekernes forskellige udviklingsønsker til DDB CMS. Gruppen har afholdt fire møder i 2015 og bidraget til at sikre et relevant og realistisk fokus for udviklingen af DDB CMS.

Flere ressourcer til CMS-udviklingen har skabt en lidt kortere vej fra biblioteksønske til virkelighed, og et øget fokus på kommunikation om DDB CMS skal nu og fremover gerne give bibliotekerne et bedre overblik over aktuelle og kommende udviklingsinitiativer.

*”Vi er glade for, at der tages hånd om de problemer, der har været/er med CMS'en og mærker allerede nu klar fremgang på dette område.”*

*- Bibliotekschef, DDB's tilfredshedsundersøgelse januar 2016*





## EKSEMPLER PÅ FUNKTIONALITETSFORBEDRINGER I DDB CMS 2015

- Udvikling af direkte links til infomedia
- Brugergrænseflade i DDB CMS er oversat til dansk
- Implementering af spørgeboks til Biblioteksvagten
- Direkte adgang til eKurser via DDB CMS  
(Funktion udviklet af Herning Bibliotek med støtte fra DDB-puljen 2014).
- Nye filtreringsmuligheder gør det lettere at bruge BPI (Funktion udviklet af Aarhus Kommunes Biblioteker med støtte fra DDB-puljen 2014).



## **LOKALT ENGAGEMENT - NATIONALE MULIGHEDER**

DDB støttede i 2015 en række bibliotekstjenester, og for hele året blev der givet driftsstøtte for i alt 3,67 mio. kr. til net tjenesterne: Litteratursiden, Palles Gavebod og Biblioteksvagten, samt – som noget nyt – portalen eKursen.nu.

DDB besluttede at tildele eKursen.nu driftstilskud for en toårig periode, fordi portalen nationalt set tiltrækker en bred brugerskare og har en strategisk værdi for bibliotekssektoren.

Desuden har DDB i 2015 understøttet eReolen, bl.a. ved at stille sine indkøbsforhandlere til rådighed for foreningen og bidrage til den tekniske udvikling af foreningens site.

Gennem DDB mødes de driftsstøttede net tjenester nu to gange årligt for at drøfte muligheder for samarbejde og fælles fokus. Det er på baggrund af dette samarbejde, at de fire net tjenester sammen med eReolen nu arbejder med fælles interne kampagnetiltag og udviklingsmuligheder.

*”Det er rigtig positivt, at de DDB-støttede net tjenester begynder at videndele og samarbejde på tværs – noget, der ikke har været tradition for tidligere. Det giver god mening, at vi ikke hver især skal opfinde den dybe tallerken hver gang, men kan trække på hinandens kompetencer og ressourcer. Dét giver borgerne gode oplevelser og sparer bibliotekerne for ressourcer lokalt.” - Pernille Scholtz, formand for Biblioteksvagten og eKursen*

## **PULJEPROJEKTER**

I 2015 uddelte DDB's projektpulje i alt mio. kr. 2,46 til seks projektansøgninger inden for emnerne sociale medier, e-bøger til børn og folkeskole, søgning og digital formidling.

Projekterne udvikles lokalt af ét eller flere biblioteker, men har national relevans.

Desuden gav DDB supplerende tilskud på i alt kr. 479.800 til to igangværende lokale DDB-støttede projekter, så projekterne kunne opnå de ønskede resultater.



## **BØRN OG MUSIK PÅ BIBLIOTEKERNES DIGITALE DAGSORDEN**

I 2015 satte DDB to områder på dagsordenen: Musik og børn.

DDB satte fokus på musikområdet med en drøftelse på DDB's strategidag juni 2015. Det skete for at afklare, hvad bibliotekscheferne ønsker sig af digitale bibliotekstilbud på området, og hvilken rolle DDB skal påtage sig. På dagen blev det tydeligt, at der var mange ønsker, som gik i forskellige retninger.

DDB's styrende organer besluttede efter strategidagen ikke at prioritere en større indsats på musikområdet i første omgang, men at følge området tæt. I starten af 2016 besluttede DDB så at gå ind i et nyt samarbejde på musikområdet mellem bibliotekerne i Aarhus, København, Aabenraa samt Statsbiblioteket og deltager nu i den styregruppe, som skal sætte en retning for området.

På børneområdet, særligt i forhold til børnefamilier og tweens, har DDB i 2015 bidraget med et inspirationspapir. Det er ment som en hjælp til de lokale biblioteker og børnebibliotekarere i forhold til at finde fokus og udvikle retning for håndteringen af de muligheder og udfordringer, der relaterer sig til områdets digitale profil. Derudover er der i løbet af 2015 udviklet på et helt nyt site til tweens - Biblo - som i 2016 vil gå i luften og erstatte det nuværende site Palles Gavebod. Projektet er udviklet for midler gennem DDB puljen.



# HVAD VENTER I 2016?

DDB-samarbejdet går spændende tider i møde med mange muligheder for at styrke bibliotekernes digitale tilbud. Konsolidering er fortsat helt grundlæggende for arbejdet i DDB. Derudover vil fælles retning, samarbejde og inddragelse være i centrum for arbejdet med at sikre et stærkt samarbejde i DDB og ikke mindst et stærkt digitalt bibliotekstilbud.

Nye dialogmøder og høringsprocesser for den fælles it-infrastruktur samt ikke mindst mange værdifulde input fra den gennemførte tilfredshedsundersøgelse skal være med til at sikre, at det er bibliotekernes behov, DDB varetager.

For 2016 og 17 har DDB's styrende organer udpeget tre overordnede indsatsområder:

- Smidige brugeroplevelser på bibliotekernes digitale platforme
- Gevinstrealisering i bibliotekernes lokale kontekst
- Læring, med fokus på børn og skoleområdet

De tre overskrifter danner det overordnede fokus for arbejdet i DDB i 2016 og er beskrevet mere udførligt på DDB's hjemmeside; [danskernesdigitalebibliotek.dk](http://danskernesdigitalebibliotek.dk). Her vil man også løbende kunne følge med i arbejdet i DDB.

# REGNSKAB

## PRISUDVIKLINGEN FOR MEDLEMSSKAB

Prisen for at være med i DDB-samarbejdet har efter nedsættelsen i 2015 udviklet sig stabilt og holder sig stadig under det forventede estimat på 5,1 kr. pr. indbygger, som blev beregnet inden, at DDB blev en realitet.

*Tabel 1: Oversigt over prisudvikling i DDB*

	2012 (1)	2014 (2)	2015 (3)	2016 (4)
Basispakken		Kr. 3,03	Kr. 2,29	Kr. 2,28
Hjemmesidepakken		Kr. 0,71	Kr. 0,79	Kr. 0,79
I alt	Kr. 5,1	Kr. 3,74	Kr. 3,08	<b>Kr. 3,07</b>

1) Forventet pris pr. borger i DDB-rapporten fra 2012.

2) Faktisk pris pr. borger 2014.

3) Faktisk pris pr. borger 2015.

4) Faktisk pris pr. borger 2016.

## ØKONOMI I DDB

DDB's samlede indtægter i 2015 var kr. 48,8 mio. I alt er der anvendt og disponeret for kr. 48,9 mio. i 2015 (se tabel 2 på næste side).

6,6 mio. af disse midler er gået direkte til bibliotekerne i form af hhv. driftstilskud til netbibliotekerne og udviklingsstøtte til projekter via DDB-puljen. Der blev givet færre midler til nye projekter i 2015 som følge af det øgede fokus på konsolidering. Der er anvendt kr. 13,8 mio. på basispakkens og hjemmesidepakkens ydelser til bibliotekerne samt på projekter i relation til disse ydelser.<sup>1</sup>

<sup>1</sup> Beløbet er summen af følgende poster i tabel 2 på næste side: "Anvendt på projekter til fremme af DDB-samarbejdet i 2015", "It-drift i basispakken" & "Hjemmesidepakken".



Indstationeringer og udvidelser af sekretariatet har øget aktivitetsniveauet, men endnu ikke til et tilfredsstillende niveau. Det var ikke muligt at få de forventede ressourcer tilført via indstationeringer, og de heraf følgende nyansættelser i sekretariatet vil først have fuld effekt i 2016. Det har sammen med det øgede fokus på konsolidering betydet, at der bliver overført 8 mio. til gennemførelse af igangsatte projekter i 2016 og 2017 samt, at der overføres 11,3 mio. til yderligere konsolideringstiltag i 2016 og 2017, herunder udmøntning af indsatsområderne smidige brugeroplevelser, gevinstrealisering og læring.

*Tabel 2: DDB's regnskab for 2015*

<b>Indtægter</b>	<b>Mio. kr.</b>
Indtægter fra kommunerne	16,4
Indtægter fra staten	17
Overført fra 2014 til projekter til fremme af DDB-samarbejdet.	15,4
Indtægter i alt	48,8
<b>Udgifter</b>	<b>Mio. kr.</b>
DDB-puljen til udviklingsprojekter <sup>1</sup>	2,9
Driftstilskud til netbibliotekerne	3,7
Anvendt på projekter til fremme af DDB-samarbejdet i 2015	4,5
It-drift i basispakken	5,9
Hjemmesidepakken	3,4
Driften af DDB-samarbejdet <sup>2</sup>	9,2
Overført til projekter i 2016 & 2017	8,0
Overført til konsolideringstiltag i 2016 & 17	11,3
Udgifter i alt	48,9
Årets resultat <sup>2</sup>	-0,1

1) Heraf er 0,5 disponeret til ekstrabevillinger til udviklingsprojekter fra 2014

2) Ordinær drift af DDB-samarbejdet, herunder løn, møder, konferencer m.v.

3) Regnskabsteknisk har der været et underskud på 0,1 mio. kr. Beløbet modregnes dog i et tilsvarende regnskabsteknisk overskud fra tidligere år og har derfor ikke reel betydning for DDB's økonomi.

